ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ФАРҒОНА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

FarDU.
ILMIY
XABARLAR-

1995 йилдан нашр этилади
Йилда 6 марта чиқади

2-2021

НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

FarDU. ILMIY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК.ФЕРГУ

Муассис: Фарғона давлат университети.

«FarDU. ILMIY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. ФерГУ» журнали бир йилда олти марта чоп этилади.

Журнал филология, кимё ҳамда тарих фанлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссиясининг докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Журналдан мақола кўчириб босилганда, манба кўрсатилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 2 сентябрда 1109 рақами билан рўйхатга олинган.

Муқова дизайни ва оргинал макет ФарДУ таҳририят-нашриёт бўлимида тайёрланди.

Таҳририят ҳайъати

Бош муҳаррир МАКСУДОВ Р.Х.
Масъул муҳаррир ЎРИНОВ А.А.

ФАРМОНОВ Ш. (Ўзбекистон)
БЕЗГУЛОВА О.С. (Россия)
РАШИДОВА С. (Ўзбекистон)
ВАЛИ САВАШ ЙЕЛЕК. (Туркия)
ЗАЙНОБИДДИНОВ С.(Ўзбекистон)
JEHAN SHAHZADAH NAYYAR. (Япония)
LEEDONG WOOK. (Жанубий Корея)
АЪЗАМОВ А. (Ўзбекистон)
КЛАУС ХАЙНСГЕН.(Германия)
БАХОДИРХОНОВ К. (Ўзбекистон)
ҒУЛОМОВ С.С. (Ўзбекистон)
БЕРДЫШЕВ А.С. (Қозоғистон)
КАРИМОВ Н.Ф. (Ўзбекистон)
ЧЕСТМИР ШТУКА. (Словакия)
ТОЖИБОЕВ К. (Ўзбекистон)

Таҳририят кенгаши

ҚОРАБОЕВ М. (Ўзбекистон)
ОТАЖОНОВ С. (Ўзбекистон)
ЎРИНОВ А.Қ. (Ўзбекистон)
РАСУЛОВ Р. (Ўзбекистон)
ОНАРҚУЛОВ К. (Ўзбекистон)
ГАЗИЕВ Қ. (Ўзбекистон)
ЮЛДАШЕВ Г. (Ўзбекистон)
ХОМИДОВ Ғ. (Ўзбекистон)
АСҚАРОВ И. (Ўзбекистон)
ИБРАГИМОВ А.(Ўзбекистон)
ИСАҒАЛИЕВ М. (Ўзбекистон)
ҚЎЗИЕВ Р. (Ўзбекистон)
ХИКМАТОВ Ф. (Ўзбекистон)
АХМАДАЛИЕВ Ю. (Ўзбекистон)
СОЛИЖОНОВ Й. (Ўзбекистон)
МАМАЖОНОВ А. (Ўзбекистон)
ИСОҚОВ Э. (Ўзбекистон)
ИСКАНДАРОВА Ш. (Ўзбекистон)
МЎМИНОВ С. (Ўзбекистон)
ЖЎРАЕВ Х. (Ўзбекистон)
КАСИМОВ А. (Ўзбекистон)
САБИРДИНОВ А. (Ўзбекистон)
ХОШИМОВА Н. (Ўзбекистон)
ҒОФУРОВ А. (Ўзбекистон)
АДҲАМОВ М. (Ўзбекистон)
ХОНКЕЛДИЕВ Ш.(Ўзбекистон)
ЭГАМБЕРДИЕВА Т. (Ўзбекистон)
ИСОМИДДИНОВ М. (Ўзбекистон)
УСМОНОВ Б. (Ўзбекистон)
АШИРОВ А. (Ўзбекистон)
МАМАТОВ М. (Ўзбекистон)
ХАКИМОВ Н. (Ўзбекистон)
БАРАТОВ М. (Ўзбекистон)

Муҳаррир: Ташматова Т.
Жўрабоева Г.

Мусаҳҳиҳлар: Шералиева Ж.
Мамаджонова М.

Таҳририят манзили:
150100, Фарғона шаҳри, Мураббийлар кўчаси, 19-уй.
Тел.: (0373) 244-44-57. Мобил тел.: (+99891) 670-74-60
Сайт: www.fdu.uz

Босишга рухсат этилди: 02.07.2021
Қоғоз бичими: 60×84 1/8
Босма табоғи:
Офсет босма: Офсет қоғози.
Адади: 50 нусха
Буюртма № 49
ФарДУ нусха кўпайтириш бўлимида чоп этилди.
Манзил: 150100, Фарғона ш., Мураббийлар кўчаси, 19-уй.

Фарғона,
2021.

М.Умурзақова
Туркистонда ягона қишлоқ хўжалиги солиғининг жорий этилиши: муаммолар ва ечим 167
Ҳ.Жўраев, Х.Мадазимов
Образли ибтидоий тасаввурлардаги муштарак жиҳатлар 170
М.Юсупова
Ўзбек шеъриятида Навоий образи 172
Ю.Каримова
“Лисонут-тайр” достонида фольклор анъаналари 175
М.Омонова
Эркин Самандарнинг “Тангри қудуғи” тарихий романида анъанавий мотив ва тимсолларнинг ўрни 179
Ҳ.Раҳматжонова
Сатирада ижтимоий руҳ ифодаси 182
Ш.Каримова
Девин Девис – шарқ адабиёти тадқиқотчиси 184
С.Олимжонов
Роман поэтикаси ҳақида баъзи қарашлар (Улуғбек Ҳамдам ва Эрих Мария Ремарк романлари мисолида) 187
Д.Юлдашева
Болалар шеърий матнларида мазмуний перцепциянинг ифодаланиши 191
Н.Умарова
Навоий қўллаган рўмол тушунчали сўзлар этимони 194
И.Хабибжонов
Форс-тожик тилидан ўзлаштирилган солиқ-божхона терминлари 197
А.Зинатуллина
Ўзбек ва француз тилларидаги мураккаб гаплар ва уларнинг хусусиятлари 200
Н.Сабирова
Социолингвистик тадқиқотлар ва уларнинг ривожланиш босқичлари 203
Д.Газиева, М.Қушматова
Иборашунослик нуқтаи назаридан маданиятлараро ўзаро тушуниш хусусида 208
И.Деҳқонов
Француз, ўзбек ва рус тилларида содда нутқнинг қиёсий тахлили: таржимада лексик эквивалент топиш муаммоси 212
Д.Махаметова
Хорижий тилни ўргатишда инновацион технологиялар 215
Х.Марипова
Немис тилида фразеологик бирликларнинг миллий-маданий хусусиятлари ва уларнинг синонимларини ўзбек тилида берилиши 219
Г.Сайдалиева
Тилшуносликда абсолют синонимларнинг ўрни 222
С.Юлдашев
Замонавий таълим тизими ва унинг омиллари 226
Ж.Оришев
Таълим жараёнида лойиҳали таълим усулидан фойдаланиш афзалликлари 228
Ш.Арипов
Ўғил болаларни оилавий муносабатларга тайёрлашда мактаб, маҳалла ва ота-оналар ҳамкорлиги 232
Н.Хошимова
Гендер тили тадқиқида фалсафий қарашлар 236
А.Мухиддинов
Тилнинг семантик майдонини когнитив тилшунослик доирасида талқин этилиши 239

ФАНИМИЗ ФИДОЙИЛАРИ

ИЛМГА БАХШИДА УМР 243

УДК: 37+371

ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ВА УНИНГ ОМИЛЛАРИ

СИСТЕМА СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ЕЁ ФАКТОРЫ

SYSTEM OF CONTEMPORARY EDUCATION AND ITS FACTORS

Юлдашев Сардорхон Рашитхон ўғли[1]

[1]**Юлдашев Сардорхон Рашитхон ўғли** – *Тошкент давлат педагогика университети магистранти.*

Аннотация

Мақола таълим-тарбия жараёнининг замонавий ҳолати, Президентимиз томонидан таълим жараёнига қаратилаётган эътибор, таълим тизимини ривожлантириш омиллари масалаларга қаратилган.

Аннотация

Статья посвящена современному состоянию образовательного процесса, вниманию, уделяемому Президентом образовательному процессу и вопросам развития системы образования.

Annotation

This article is dedicated to the current state of the educational process, the attention paid by the President to the educational process and the issues of development of the education system.

Таянч сўз ва иборалар: *таълим, тарбия, педагог, менежер, бошқарув фаолияти.*

Ключевые слова и выражения: *образование, воспитание, педагог, менеджер, управленческая деятельность.*

Keywords and expressions: *education, upbringing, pedagogue, manager, management activities.*

Республикамизда таълим-тарбия тизимининг моддий базаси ва сифат даражасини кучайтириш масаласи муҳим аҳамиятга эга бўлган устувор вазифалардан бири сифатида белгиланиши ва таълим тизимининг сифат даражасини кўтаришга қаратилаётган эътибор барча таълим муассасалари раҳбарлари ва профессор-ўқитувчиларнинг ўз устида ишлаш, тинмай изланиш олиб бориш ҳамда педагогик жараёнларни замонавий талаблар даражасида, илмий асосларда ташкил этиш йўналишларида ўзига хос талаблар белгилайди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан тасдиқланган ПФ-5847-сонли 08.10.2019 “**Ўзбекистон Республикаси Олий таълим тизимини 2030-йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида**”ги фармони ёшларнинг манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида юзага келган муаммоларни ўз вақтида ҳал этиш, узлуксиз таълим тизимида ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, реал иқтисодиётда ва мамлакат ҳаёт фаолияти соҳаларида таълим муассасалари томонидан тайёрланадиган мутахассисларга бўлган талабни таъминлашга ва соҳадаги кадрларни рақобатбардош қилиш учун соғлом рақобат муҳитини яратиш, талаба-ёшларга қулайликлар яратиш ва таълим сифатини ривожлантириш мақсадида ўқув жараёнини кредит модул тизимига босқичма-босқич ўтказиш ва бир қанча ислоҳотлар ҳақида сўз юритилган. Президентимизнинг ёшларга бераётган имкониятлари ва уларнинг билим олишлари учун яратаётган соғлом муҳитидан самарали фойдаланиб, биз, ёшлар келажакда республикамизнинг ривожланиши, халқимизнинг фаровонлиги, тинч-тотув ҳаётимизнинг бардавомлигини таъминлаш ва халқимизни рози қилишимиз – бу, биз, ёшларнинг олдига қўйилган асосий мақсадларимиздан бири бўлиши лозим. Мақсадга эришиш учун эса берилаётган имкониятлардан унумли фойдаланиб, рақобатбардош, креатив, серқирра кадр бўлиб етишиб чиқишимиз лозим, бунинг учун таълим жараёнини самарали ташкил этиш керак бўлади.

Таълимнинг самарали менежерининг бошқарув фаолияти бошқарув жараёнининг ўзи мураккаблиги ва ўзгарувчанлиги туфайли доимо ижодий, характерга эга. Менежментдаги компетенцияга асосланган ёндашув нафақат ушбу қолипни бузмайди, аксинча, бошқарув ходимлари ишининг самарадорлигини сезиларли даражада оширади. Бунинг сабаби ушбу ёндашувни амалга ошириш механизмида ётади, чунки фаолиятининг натижалари нафақат бошқарув билимларининг тўлиқлиги ва

изчиллиги билан, балки раҳбарнинг шахсий фазилатлари намоён бўлиши, ҳаракат қилиш қобилияти билан бевосита боғлиқдир.

Давлатимиз раҳбари таълим тизимига жуда катта эътибор қаратиш билан бирга ёшларни қўллаб-қувватламоқда. Бизнинг буюк тарихимизда эришилган ютуқлар, аждодларимизнинг кўрсатган намунавий ишлари бизга ўрнак бўлиши шарт ва зарурдир. Шу мақсадда учинчи ренессанс ўтказишимиз керак. Биринчи ва иккинчи ренессанс даври–бу, буюклар даври ҳисобланади. Биринчи ренессансда юртимиздан Фарғоний, Хоразмий, Форобий, Беруний, Ибн Сино, Юсуф Хос Ҳожиб, Маҳмуд Қошғарий, Маҳмуд Замахшарий каби буюк даҳолар, буюк муҳаддислар — Бухорий, Термизий, мутакаллимлар — Мотуридий ва Абул Муин Насафий ҳамда бошқа атоқли дунёвий ва диний алломалар шуури оламни ёритди.

Иккинчи ренессансда — Улуғбек, Ғиёсиддин Жамшид Коший, Қозизода Румий, Али Қушчи, Лутфий, Жомий, Навоий, Беҳзод, буюк меъморлар, бастакорлар, мусаввирлар, тарихчилар чиқиб, бугун ҳам дунёни лол қолдираётган асарлар яратдилар. Буюк аждодларга муносиб авлод бўлишимиз учун ва аждодларимиздек дунё тан оладиган кадр бўлишимиз учун ҳам биз учинчи ренессансни амалга оширишимиз керак бўлади.

Ҳар икки Ренессанс даврида биз дунёнинг илғор, мутараққий халқлари қаторида эдик. Агар яна шундай даражага эришмоқчи бўлсак, Учинчи Ренессансни амалга оширмоғимиз зарур. Ва **Учинчи Ренессанс миллий ғояга айланиши зарур.** Миллий ғоя аслида муайян халқнинг олий истиқбол мақсадини бир неча сўзларда ёки иборада мужассам ифодаловчи тушунчалар ёки шиордан иборатдир. У халқни ўша мақсад йўлида бирлаштиради, сафарбар этади. Халқ барча саъй-ҳаракатларини, интилишларини, бунёдкорлик фаолиятини унга мувофиқлаштиради. Зарур бўлса, иқтисодий, ижтимоий муносабатларини, мамлакатнинг ҳуқуқий, сиёсий, мафкуравий асосларини, таълим-тарбия тизимини чуқур ислоҳ қилади. Миллий ғоянинг асосий вазифаларидан бири, аввало, халқнинг жипслигини, бирлигини, мамлакатнинг ҳудудий яхлитлигини сақлаш ва мустаҳкамлашдир. Иккинчидан, миллатнинг олий мақсадини, ривожланиш марраларини, мўлжалларини умумий тарзда аниқлайди. Миллий ғоя турли ибораларда ифодаланиши мумкин.

Адбиётлар:

1. Erkin va Farovon, Demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz - Sh.Mirziyoyev T:, O’zbekiston 2016
2. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan quraylik - Sh.Mirziyoyev —T.: O’zbekiston, 2017
3. Menejment - G’ Qosimov – T.: O’zbekiston 2002
4. Www.Kun.uz
5. www.mininnovation.uz
6. www.lex.uz
7. www.edu.uz

(Тақризчи: Т.Эгамбердиева – педагогика фанлари доктори, профессор)